

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร

The Potentials of Tourism Attraction in Phichit Province

Nuchpravee Likitsarun et al.
University of Phayao

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและวิเคราะห์สภาพสถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการตรวจสอบศักยภาพบริบทพื้นที่ทางการท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยจากการตรวจสอบบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบว่า 1) ด้านทำเลที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่บนถนนสายหลัก 2) ด้านสภาพของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตร เนื่องจากมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่มีบางแห่งยังขาดการจัดการด้านที่พักให้ได้มาตรฐาน 4) ด้านระบบสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัวและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก 6) ด้านโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดพิจิตรมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ 7) การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรยังขาดการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสู่สายตานักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชม จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

คำสำคัญ : ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดพิจิตร

Abstract

The objectives of this research were to study the potentials of tourist attractions and to analyze tourism situations, problems and obstacles regarding the sustainable tourism development in Phichit province. Research methodology was qualitative. Research tools consisted of questionnaires and in-depth interviews used to collect the data from government sectors, private sectors and people living in the tourist areas of Phichit province. In terms of data analysis, this study employed both qualitative and content approaches. The results of the study can be summarized as follows:

1) In terms of locations, tourist attractions were mostly not situated near the main roads to the town of Phichit province.

2) In terms of conditions at tourist attractions, they were mostly able to draw tourists' attention due to its identity.

3) In terms of facilities, accommodations situated near tourist sites were enough to welcome tourists flocking to the sites. However, there were some accommodations with the lack of meeting the standard requirements, especially room sizes and inside modern amenities.

4) In terms of public utility, public utility systems at tourist sites in Phichit province were good.

5) In terms of people's participation, people living in the tourist areas were awake and felt interested in partaking in tourism activities.

6) In terms of tourist attractions, Phichit province played a key role in bettering tourism development, administration and management.

7) In terms of tourism promotion, Phichit province lacked its provincial tourism promotion and information spreading, which made it unpopular for tourists to visit.

Keywords : potentials, tourist attractions, Phichit province

บทนำ

การท่องเที่ยวในปัจจุบันได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างรายได้และอาชีพในด้านการบริการให้กับประเทศไทยจำนวนมาก ทางภาครัฐจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง มีการพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยและด้านแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงของระบบคมนาคมและโครงสร้าง

พื้นฐานทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้วยการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อความเสี่ยง (National Economic and Social Development Plan, 2011) ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกันโดยมีการร่วมมือกันแบบบูรณาการ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวไม่ได้เป็นเพียงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาโดยคำนึงโอกาสและอุปสรรคในด้านต่างๆ ของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ (Pradit, R. & Pamprasit, R., 2014) ที่กล่าวว่าการศึกษาศักยภาพและโอกาสทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสนับสนุนและการร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการเพิ่มศักยภาพและมาตรฐานในการให้บริการในด้านต่างๆ ของการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลถึงความพร้อมของศักยภาพและมาตรฐานในภาพรวมในระดับประเทศ

เมื่อกล่าวถึงจังหวัดพิจิตรที่มีความหมายว่า “เมืองงาม” เป็นเมืองที่มีเสน่ห์ประทับใจ ทางด้านแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ซึ่งมีศักยภาพที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมากมาย อาทิ ประเพณีแข่งเรือยาวประจำปี เมืองแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางเข้ามาสักการะ อาทิ หลวงพ่อเงิน หลวงพ่อเพชร หลวงพ่อพิธ เป็นต้น อีกทั้งยังมีศาสนสถานศูนย์รวมจิตใจที่มีชื่อเสียง อาทิ วัดท่าหลวง วัดท้ายน้ำ วัดบางคลาน เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดพิจิตรยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ติดอันดับต้นๆ ของประเทศ ได้แก่ บึงสีไฟ รวมถึงการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมที่ตอบสนองความต้องการด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่สนใจการท่องเที่ยวแบบมีประสบการณ์ร่วมกันกับคนในชุมชนอย่างยาวนานเก๋าวังกรด ของฝากที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรนั้นยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยวและมาตรฐานด้านต่างๆ เท่าที่ควร ส่งผลทำให้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถแสดงออกมาสู่สายตานักท่องเที่ยวได้เห็นเท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตรจึงส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเข้าสู่ระยะเสื่อมโทรม เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาตามนโยบายของประเทศ และตามความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ตรงจุด ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขาดศักยภาพและโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตร รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรควรต้องมีการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด และการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมถึงปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตรให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร

การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว (Institute of Ecotourism, 2002) ได้จัดทำแบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบซึ่งได้จัดเป็นกระบวนการประเมินทรัพยากรในรายการ ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพทรัพยากร ได้แก่
 - 1) สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่า/ไม่ดีกว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่นๆ
 - 2) อะไรคือจุดอ่อน
 - 3) ได้รับการดูแลรักษาดีหรือไม่
 - 4) บริการมีคุณภาพสม่ำเสมอตลอดหรือไม่
 - 5) จะสามารถปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรได้อย่างไร
 - 6) อะไรคือข้อเสียของการพัฒนาต่อไป
2. ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่
 - 1) อะไรทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่น
 - 2) อะไรทำให้ทรัพยากรนี้แตกต่างกับที่อื่นๆ
 - 3) ทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนให้คิดถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้นๆ
3. อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่
 - 1) สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว
 - 2) มีการวัดระดับการใช้ประเมินการใช้อย่างไร
 - 3) จะพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวนี้มีเสน่ห์ดึงดูดมากขึ้นอย่างไร
4. ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่
 - 1) สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นคุณค่าต่อแหล่งท่องเที่ยว
 - 2) ในปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและน่าพึงพอใจ และถ้าจะให้บทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคตจะต้องเพิ่มความดึงดูดอย่างไร
 - 3) ทรัพยากรนี้มีลักษณะอะไรซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในอนาคต

นอกจากนี้ Boonyaphak, W. (2007) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อมได้แก่สภาพทางกายภาพสภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

Srirathu, V. (2008) เสนอว่าการกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนนไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมคือการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้ Singsaktrakul, P. & Sermkarndee, P. (2013) ได้ทำการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา 8 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 5) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียงแหล่งท่องเที่ยว 7) กิจกรรมท่องเที่ยว และ 8) การมีส่วนร่วมของชุมชน

ดังนั้น การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านทำเลที่ตั้ง 2) ด้านสภาพของแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านสาธารณูปโภค 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 6) โอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ 7) ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชนหรือประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่งในจังหวัดพิจิตร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 14 คน ภาคเอกชน จำนวน 7 คน และผู้นำชุมชนหรือประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการตรวจสอบศักยภาพบริบทพื้นที่ทางการท่องเที่ยวและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) ในแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่งของจังหวัดพิจิตรและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการ

ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากการสำรวจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย โดยเปรียบเทียบการประเมินจากประเด็นในการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละด้านกับความเหมาะสมทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แห่ง นอกจากนี้ได้มีการศึกษาเอกสารงานวิจัย รายงานประจำปีของจังหวัดพิจิตรที่เกี่ยวข้องกับบริบทต่างๆ ของจังหวัดพิจิตร (Secondary Data) เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยทั้งภายในและภายนอกด้วยเทคนิค SWOT Analysis ซึ่งการตรวจสอบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจพื้นที่ที่ใช้แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) ในแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่งของจังหวัดพิจิตร ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2559 ถึง กรกฎาคม 2559 รวม 2 เดือน และเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจึงใช้การตรวจสอบสามเส้า Triangulation Method ด้วยวิธีการเปลี่ยนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดขึ้น โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ในระหว่างช่วง เมษายน 2559 ถึง สิงหาคม 2559 รวม 5 เดือน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการสำหรับการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางผู้วิจัยดำเนินการแล้วเสร็จเดือนมิถุนายน 2559

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ รวมไปถึงการตรวจสอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตรที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามขั้นตอนและนำเสนอเป็นศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมปัจจัยภายในและภายนอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวโดยนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร

การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ตรวจสอบทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยใช้แบบบันทึกการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากการสำรวจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย ภาพรวมจากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและภาคประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมถึงภาครัฐได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ยังมีจุดอ่อนเกี่ยวกับการคมนาคมและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการรายงานผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านทำเลที่ตั้ง

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการประเมินส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่บนถนนสายหลักนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวต้องเข้ามาในตัวแหล่งท่องเที่ยวอีกระยะหนึ่ง คือ วัดสุขุมาราม วัดหิรัญญาราม หมู่บ้านป่าแดง สวนเกษตรวังทับไทร ตลาดเก่าวังกรด วัดศรีศรัทธาราม เส้นทางเดินทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวเป็นปัญหาหลักในการส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยว เนื่องจากถนนหลักที่เชื่อมแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว และไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร รวมถึงระบบขนส่งยังไม่ครอบคลุมและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลัก รถประจำทาง และรถบริการสาธารณะที่ให้บริการน้อยมาก โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะนิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือมากับคณะทัวร์เท่านั้น

2) ด้านสภาพของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก อาทิ วัดโพธิ์ประทับช้างมีโบสถ์เก่าแก่ที่สร้างในสมัยอยุธยา บึงสีไฟที่มีรูปปั้นพญาชาละวันที่เป็นสัญลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร เป็นต้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีการจัดการดูแลอย่างเป็นระบบและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ วัดสุขุมาราม ย่านเก่าวังกรด ศูนย์มิตรภาพไทย-เวียดนาม บ้านดง วัดศรีศรัทธาราม วัดท่าหลวง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างไม่ดีเท่าที่ควร ได้แก่ วัดโพธิ์ประทับช้าง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องได้รับการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วนคือ บึงสีไฟ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักแต่ยังไม่มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ

3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่มีบางแห่งที่ยังไม่มีที่พักที่ได้มาตรฐาน และเป็นที่พักขนาดเล็กข้างทาง เนื่องจากทางจังหวัดยังไม่ได้เข้าไปวางมาตรฐานการควบคุมด้านการให้บริการของที่พัก แต่ทางจังหวัดและสถานประกอบการมีแนวทางในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความสะดวกและความปลอดภัยของที่พักให้ดีขึ้น ส่วนระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพียงพอ และมีบางแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดปัญหาการจ่ายไฟฟ้าไม่เพียงพอ เนื่องจากการเดินสายไฟบริเวณตำบลไม่ทั่วถึง

การอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐของจังหวัดได้มีการวางมาตรการด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลและงานประเพณี เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตรเป็นจำนวนมาก การดูแลรักษาความปลอดภัยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มอาสาป้องกันภัยและเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำหรับในช่วงเวลาปกติทางเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการดูแลความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยวและส่วนภายในชุมชนได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัครหมู่บ้านในการตรวจตรารักษาความปลอดภัย

4) ด้านสาธารณูปโภค

ด้านระบบสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร มีสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านระบบประปาของแหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการเพียงพอ ส่วนด้านการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียมีการวางระบบท่อบำบัดน้ำเสียภายในพื้นที่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ด้านระบบไฟฟ้าของ

แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดสรรไฟฟ้าที่ใช้ในพื้นที่อย่างเพียงพอ ด้านระบบการสื่อสารมีโครงข่ายสัญญาณโทรศัพท์ดี ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบกำจัดขยะ ทางหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ได้จัดตั้งถังขยะที่เพียงพอและครอบคลุมในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว บางแห่งมีการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ อาทิ ตลาดเก่าวังกรด วัดหิรัญญาราม วัดท่าหลวง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการจัดเวรยามในการดูแลรักษาความปลอดภัย ได้แก่ หมู่บ้านป่าแดง (ลาวพวน) วัดศรีศรัทธาราม เป็นต้น

5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัวเข้าร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนจึงส่งผลให้ชุมชนเริ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวพอสมควร แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว การต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี หน่วยงานของรัฐภายในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ ตลาดเก่าวังกรดมีการรื้อฟื้นกิจกรรมในอดีตขึ้นมาอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นโดยให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้นำกิจกรรม แต่อย่างไรก็ตามยังมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่ยังเกิดความขัดแย้งด้านการดูแลแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปได้ไม่เต็มที่

6) ด้านโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดพิจิตรมีบทบาทในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เนื่องจากทางจังหวัดพิจิตรได้จัดสรรงบประมาณพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานราชการภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ จึงส่งผลให้เกิดโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นที่รู้จักในสายตานักท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์มิตราภาพไทย-เวียดนาม บ้านดง วัดหิรัญญาราม (บางคลาน) วัดโพธิ์ประทับช้าง วัดท่าหลวง บึงสีไฟ ตลาดเก่าวังกรด วัดสุขุมาราม นอกจากนี้มีการสำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ตามนโยบายของทางจังหวัด โดยให้แต่ละอำเภอค้นหาแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและตำบลของตนเอง ซึ่งทำให้จังหวัดพิจิตรมีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อาทิ ทุ่งดอกกระเจียว เขาโล้น อำเภอบ้านไร่ ทุ่งปอเทือง อำเภอบ้านไร่ และคลองบางไผ่ อำเภอบางมูลนาก ซึ่งนับว่าเป็นผลดีในการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร

7) ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

การใช้สื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรจัดอยู่ในระดับปานกลางแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากภาคเอกชน และชุมชน ในการใช้สื่อออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลทางการท่องเที่ยว รวมถึงการส่งต่อข้อมูลที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด อาทิ Facebook Blog Website และ Application ทางการท่องเที่ยว ส่วนการนำเสนอภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวสู่บุคคลภายนอกนั้นจัดอยู่ในระดับมาก โดยทางจังหวัดและกลุ่มประชาชนมีส่วนในการสนับสนุนให้เกิดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด อาทิ การเชิญรายการท่องเที่ยวมาถ่ายทำภายในจังหวัดเพื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวสู่สายตานักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิเคราะห์สภาพและสถานการณ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองสถานการณ์การท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในภาคธุรกิจ และประชาชนในพื้นที่นั้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามประเด็นสำคัญต่างๆ ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดังนี้ 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร 2) สภาพแวดล้อมภายในของการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร 3) ปัญหาและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร 4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว 5) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลศึกษามุมมองสถานการณ์การท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 14 คน
2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในภาคธุรกิจ จำนวน 7 คน
3. ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร จำนวน 10 คน โดยการสรุปผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกภาคส่วนที่มีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุด โดยแบ่งตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร ในสายตานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักและยังไม่ใช้จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตรเป็นกลุ่มคนวัยทำงาน ช่วงอายุ 30-39 ปี ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ เป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อนำมาพักผ่อนหรือพักผ่อนที่รีสอร์ทหรือบ้านพักของจังหวัดพิจิตร ช่วงที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร คือประเพณีสำคัญของจังหวัด ได้แก่ ประเพณีแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน งานนมัสการหลวงพ่อบุญรอด เป็นต้น ส่วนด้านที่พักแรมมีอัตราการเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และหน่วยงานในท้องถิ่นมีการตื่นตัวทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้จังหวัดพิจิตรมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่หลายแห่งที่มีศักยภาพที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น อาทิ ศูนย์มิตรภาพไทย-เวียดนาม บ้านดง บึงหัวดงสามัคคี พุ่ดอกระเจียว เขาโล้น พุ่ดอเทือง และคลองบางไผ่ เป็นต้น

- 2) สภาพแวดล้อมภายในของการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร

จุดเด่นการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร ได้แก่

1. ประเพณีทางการท่องเที่ยว คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวประเพณีแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน งานนมัสการหลวงพ่อบุญรอด ประเพณีกำฟ้าของชาวลาวพวน เป็นต้น

2. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว คือ ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวที่ติดอันดับประเทศ ได้แก่ บึงสีไฟ และชื่อเสียงทางด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ หลวงพ่อบุญรอดท่าหลวง หลวงพ่อเงินวัดบางคลาน หลวงพ่อเขียนสำนักวัดขุนเณร เป็นต้น

3. ความหลากหลายทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์ ด้านธรรมชาติ และด้านเกษตร

จุดอ่อนทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร ได้แก่

1. ด้านการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัด คือ ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง การใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
2. ด้านการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม และด้านโลจิสติกส์ยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว คือระบบบริการทางการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
4. ด้านทำเลที่ตั้งของจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยว คือ ทำเลที่ตั้งของจังหวัดและแหล่งท่องเที่ยวไม่เอื้ออำนวยในการเดินทางมาท่องเที่ยว
5. ความพร้อมของบุคลากรทางการท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ คือ บุคลากรท้องถิ่นยังขาดความรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนภายในจังหวัดขาดคุณลักษณะการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และขาดความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพิจิตร และขีดความสามารถของบุคลากรทางการท่องเที่ยวยังไม่เข้มแข็งต่อการเปิดบริการสู่สากล
6. ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวขาดการฟื้นฟูดูแลอย่างยั่งยืน ขาดการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพื่อนำข้อมูลเข้าฐานข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลรักษาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของจังหวัดต่อไป

ปัญหาทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร ได้แก่

1. ด้านบริหารจัดการ คือ ขาดการจัดการที่มีทิศทางเดียวกัน ขาดการกำหนดมาตรฐานของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ขาดความต่อเนื่องด้านนโยบายในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
2. ด้านกิจกรรมและการมีส่วนร่วม คือ ขาดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขาดความเสียสละเพื่อชุมชนและสังคม ขาดจิตสำนึกในการหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ขาดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
3. ด้านพื้นที่และทรัพยากร คือ ทรัพยากรทางธรรมชาติเสื่อมโทรม พื้นที่ทับซ้อนของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

อุปสรรคทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร ได้แก่

1. อุปสรรคด้านกิจกรรมและการมีส่วนร่วม คือ ขาดความสามัคคีและร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยว ความขัดแย้งของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ต่อเนื่อง และขาดความสามัคคีในการดำเนินงานของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. อุปสรรคด้านบริหารจัดการ คือ ขาดการประสานงานในการบริหารงานของหน่วยงานต่างๆ แบบบูรณาการภายในจังหวัด จังหวัดที่มีอาณาเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับจังหวัดพิจิตรมีการส่งเสริมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดเชิงรุกที่มีความน่าสนใจ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาในภาพรวมจากการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร เกี่ยวกับโอกาสและปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว มีประเด็นดังนี้

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด ส่วนใหญ่มีระบบบริหารจัดการดูแลแหล่งท่องเที่ยวที่ดี มีการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวที่ใดที่หนึ่ง คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวตลอดฤดูกาลท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tiapaiboon, P. (2014) พบว่า ศักยภาพของแหล่งเที่ยวนั้น สิ่งสำคัญที่จะสามารถดึงดูดใจ คือ การบริหารจัดการที่ดี แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการปรุงแต่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสะดวกสบาย ง่ายต่อการเดินทาง และมีกิจกรรมที่หลากหลายรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรนั้นยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักสู่แหล่งท่องเที่ยวรอง เนื่องจากเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกเป็นปัจจัยหลักที่สนับสนุนและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาสู่แหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น สอดคล้องกับ Singtrakul, P. & Sermkarndee, P. (2013) พบว่า การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นแนวทางในการจูงใจนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสัมผัสกับธรรมชาติได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับที่ Suwan, M. (1995) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบความสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินคือความสะดวกในการเดินทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชน มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ไม่สามารถจูงใจนักท่องเที่ยวได้จึงสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนและในบริเวณใกล้เคียง โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการในการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่จะมีบางแห่งที่ยังไม่มีที่พักที่ได้มาตรฐาน และเป็นที่พักขนาดเล็กข้างทาง แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ควรจะมีการส่งเสริมในเรื่องการบริการด้านความสะดวกสบาย รวมถึงการควบคุมด้านมาตรฐานการให้บริการแบบครบวงจร ซึ่งสอดคล้องกับ Sortrakul, S. & Tawepornprathomkul, S. (2013) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Guideline for Participatory Community Tourism Management in Songprake Sub-District, Phang-Nga Province” พบว่าการบริหารจัดการด้านที่พักที่ดีต้องเน้นในเรื่องความสะดวก บริการครบวงจร ส่วนการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว คือ สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน ได้แก่ ร้านอาหารไม่เพียงพอ ขาดศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยคำนึงถึงอารยสถาปัตยกรรมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการ และผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายบอกทาง ป้ายข้อมูล จุดบริการ Wi-Fi ทางลาด ราวจับ ห้องละหมาด เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร โดยทางจังหวัดพิจิตรได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดประเพณีและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ด้านการส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เนื่องจากในปัจจุบันนี้การสืบค้นข้อมูล ข่าวสารของนักท่องเที่ยวเน้นการสืบค้นข้อมูลทางสื่อออนไลน์ ดังนั้น จังหวัดพิจิตรควรมีการพัฒนาการสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมในทุกช่องทางสื่อสาร เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Carmen (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “The Importance Planning of Public Relations in Tourist Organizations’ Communication” พบว่า ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นกลไกสำคัญ ในการดำเนินงานองค์กรทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การสื่อสารตามเป้าหมายของกิจกรรม โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารและสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่ขยายกลุ่มตลาดไปในวงกว้าง และสอดคล้องกับ Thitiyaporn, P. (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Communication of Sustainable Tourism Community: A Study of KhlongLat Mayom Community” ที่กล่าวว่า การเลือกใช้สื่อหรือการเลือกช่องทางในการส่งสารนั้นเปรียบเสมือนกุญแจดอกหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการสื่อสาร ดังนั้นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับการสื่อสารครั้งหนึ่งๆ ต้องเป็นสื่อที่เข้าถึงตัวผู้รับสาร และเป็นสื่อที่สามารถนำเสนอสารได้อย่างชัดเจนตรงประเด็น

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว พบว่าอยู่ในระดับมาก แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประชาชนมีการตอบสนองและรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวรวมถึงมีความสามัคคีในการร่วมวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวส่วนน้อยที่ยังไม่เกิดความสามัคคีของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขาดความเข้าใจและการร่วมมือวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้การท่องเที่ยวจะสามารถพัฒนาไปได้ั้น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การบริหารจัดการพื้นที่และจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ประชาชน ชุมชนอย่างเป็นธรรม เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bonzanigo et al. (2016) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นตัวขับเคลื่อนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์กิจกรรมในฤดูหนาวและการปรับให้เกิดศักยภาพของการมีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อทำให้ความขัดแย้งบรรเทาลง โดยการบูรณาการความรู้ที่มีคุณภาพและความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวในสภาพแวดล้อมภายในด้านการท่องเที่ยว พบว่า

1) จุดแข็ง คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ ศูนย์มิตราภาพไทย-เวียดนามบ้านดงวัดสุขุมาราม ส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

2) ด้านจุดอ่อนของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร พบว่า โครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเส้นทางน้ำ ทางรางยังใช้ประโยชน์น้อย เส้นทางคมนาคมทางหลักและทางรองชำรุด ขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวไม่ครอบคลุมในเส้นทางคมนาคม อีกทั้งสาเหตุที่นักท่องเที่ยวไม่สนใจที่จะเลือกท่องเที่ยว คือ ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุกการรับรู้ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเกิดจากการบอกเล่าปากต่อปาก (Word of Mouth)

3) ด้านโอกาสทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรนั้น พบว่า ด้วยทางภาครัฐให้การสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากในอนาคตได้คาดว่าอัตราของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการปรับโครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคมของทางภาครัฐโดยรถไฟความเร็วสูงมีเส้นทางและสถานีผ่านจังหวัดพิจิตร รวมไปถึงนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามและอาเซียนสนใจที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ คือ ศูนย์มรดกภาพไทย-เวียดนาม บ้านดง

4) ด้านอุปสรรคทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบว่า จังหวัดที่มีอาณาเขตพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดพิจิตรมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมถึงการประชาสัมพันธ์ตลาดเชิงรุกของจังหวัดใกล้เคียงมีประสิทธิภาพมากกว่าจังหวัดพิจิตร ดังนั้น จังหวัดพิจิตรควรพัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์เพื่อมุ่งกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของจังหวัดพิจิตร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพและสถานการณ์ในการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงชุมชนและประชาชนในพื้นที่ นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะนโยบายระดับจังหวัดและหน่วยงานภาครัฐ

- การผลักดันและสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาว 5 ปี เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างตรงประเด็น
- การบริหารงานของจังหวัดควรมีความสอดคล้องและต่อเนื่องของนโยบายการบริหารจัดการที่กำหนดไว้เพื่อการพัฒนาไว้ในอดีต
- การจัดทำป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางตามบริเวณต่างๆ เพื่อบอกความสำคัญและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่
- สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลด้านต่างๆ รวมถึงผลการวิจัยมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
- การจัดทำปฏิทินทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถนำข้อมูลทางการท่องเที่ยวมาวางแผนในการเดินทางท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะระดับชุมชน

- ควรมีการประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องทางท่องเที่ยวมาให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมไปถึงการเตรียมพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
- ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ไปศึกษาดูงานจากชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

References

- Bonzanigo, L. et al. (2016). Sustainable Tourism Planning and Climate Change Adaptation in the Alps: A Case Study of Winter Tourism in Mountain Communities in the Dolomites. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(4), 637–652.
- Boonyaphak, Wiwatchai. (2007). The Impact of Tourism Industry in Cultural Heritage. *Tourism Journal*, 4 (October), 31–38.
- Carmen, M. I. (2009). The Importance Planning of Public Relations in Tourist Organizations' Communication. *Management*, 12(2), 239–248.
- Institute of Ecotourism. (2002). **Strategic Assessment of the Impact on the Environment and Tourism**. Bangkok: Institute of Ecotourism Srinakarinwirot University.
- National Economic and Social Development Board. (2011). **National Economic and Social Development Plan (11): 2012–2016**. Bangkok.
- Pradit, Rotsukhon. & Pamprasit, Rudklaw. (2014). Potentials and Opportunities in Tourism Development of KhaoKho Sub–district, Phetchabun Province. *Journal of Social Sciences*, 10(2), 127–149.
- Singsaktrakul, Parichat. & Sermkarndee, Patcharin. (2013). The Study of Potentiality and Conservation Tourism Development Approach of Baan Thung–Maprang, Kuan Doan District and Baan Ton–Panan, Kuan Kalong District in Satun Province. *Suddhiparitad Journal*, 27(83), 97–112.
- Sortrakul, Suyaporn. & Taweepornprathomkul, Suchart. (2013). Guideline for Participatory Community Tourism management in Songprake Sub–district Phang–nga Province. *Journal of Sports Science and Health*, 14(3), 157–171.
- Srirathu, Vipa. (2008). **Eco–tourism Potential of Amphoe Khao Kho Phetchabun Province**. Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management. Srinakarinwirot University. Bangkok.
- Suwan, Manus. (1995). **Ecological and Economic Development**. Bangkok: Odeonstore.
- Thitiyaporn, Ploychompoo. (2010). **Communication of Sustainable Tourism Community: A Study of Khlong Lat Mayom Community**. Master of Arts, Thammasart University, Bangkok.
- Tiapaiboon, Phattanakan. (2014). **Potential of Community Based Ecotourism at Hua–Noun Wat Community, Mae–Tom Sub–District, Bangkum District, Songkla Province**. Master of Science in Environmental Management, Prince of Songkla University.